

O'FEST 2017

Hèt Festival voor het Tuinontwerp

voor ontwerpers van tuinen en parken, met onder meer:

- een avondvullend programma over het engagement van ontwerpers,
- het cross over-atelier, waarin kunstenaars en ontwerpers met elkaar aan de slag gaan,
- de presentatie van 'buiten gewone projecten',
- het Sprengpark Atelier: de uitdaging voor tien ontwerpers van borders,
- het Laatste Tuin-symposium, met een keur van sprekers over rituelen en herdenken,
- de Hommage Marathon, met een eerbetoon aan ontwerpers van naam,
- de filosofische wandeling,
- een paneldiscussie over tuinkunst,
- en nog veel meer.

Alle activiteiten vinden plaats in het ACEC-gebouw (naast het CODA Museum), Roggestraat 44 te Apeldoorn. Het gebouw ligt op loopafstand van het centraal station (een stadswandeling van 12 minuten). Er is een parkeergarage aan de overkant van de straat (een dagkaart kost 12 euro).

Kom naar Apeldoorn, in de week van 12 tot 17 juni 2017!

Kijk voor het hele programma op www.ofest.nl.

Reserveer toegangskaarten via info@ontwerpinstituut.nl.

Geïnteresseerd? Lees dan alvast een van de diepte interviews die Peter van Steen voerde met zes sprekers van het festival:

- **Irene Droogleever Fortuyn:** "Wat van boven wordt bedacht, sluit vaak van anderen niet aan."
- **Jacqueline van der Kloet:** Royal Mile krijgt een vervolg in het Sprengpark in Apeldoorn
- **Maarten Doorman:** Romantiek in de Laatste Tuin
- **Paul Geerts:** "Bekijk de tuin opnieuw als een metafoor van het leven"
- **Eric Brinckmann:** Over een opgewekt openstaan voor een veelvoudige wereld
- **Bart Hoes:** OVTP: een nieuwe vereniging voor ontwerpers van tuinen en parken

O'FEST 2017: NIET TE MISSEN!

Het O'FEST 2017 is een initiatief van |het ontwerp instituut|.

FESTIVAL
VAN HET
TUIN-
ONTWERP
2017

O'FEST

Over een opgewekt openstaan voor een veelvoudige wereld

Nog lang na de introductie van rijdieren, karren en koetsen ging nagenoeg iedereen te voet naar zijn of haar bestemming. In zijn boek *Filosofische wandelingen*. Denken over binnen en buiten door de eeuwen heen constateert Eric Brinckmann dat die leefwereld van toen nooit helemaal is verdwenen. Lopen, hoewel geen noodzaak meer en als wandelen een vrijetijdsbezigheid bij uitstek, geeft ons nog altijd enigszins toegang tot die vroegere leefwereld. Dan bewegen we ons immers weer in het tempo van weleer, waarin onze zintuigen evolutionair het meest optimaal op de omgeving zijn afgestemd. Een gesprek hierover met Eric Brinckmann, sinds 2010 directeur van landgoed Het Lankheet bij Haaksbergen en een van de sprekers tijdens het O'FEST 2017.

Eric Brinckmann studeerde rechten en filosofie en ging vervolgens arbeidsfilosofie en bedrijfsethiek doceren aan – toen nog – Hogeschool De Horst in Driebergen. Via derdegeldstroomonderwijs aan bijvoorbeeld politie, vakbonden en woningbouwcoöperaties kwam hij bij organisatie- en adviesbureaus te werken, waar hij zich vooral bezighield met het analyseren van waardesystemen in organisaties. Brinckmann had een systeem bedacht om waarden te onderscheiden en in een rangorde te brengen, om van daaruit binnen organisaties dilemma's bloot te leggen en vervolgens concrete beslissingen te nemen. “Dilemma's zijn altijd lastig”, zegt Brinckmann. “Meestal draaien mensen er maar omheen. Vanuit bepaalde waardesystemen echter kun je beargumenteren welke knopen je gaat doorhakken en vooral ook waarom.”

Boeiende tegenstelling

Nadat Eric Brinckmann via Wageningen Universiteit bij landschapsprojecten betrokken was geraakt, bemerkte hij dat een landschap eigenlijk op dezelfde manier is vormgegeven als een organisatie. In beide entiteiten gelden exact dezelfde principes ten aanzien van groei, productie, controle, overzicht en doorzicht. “Ik vond dat bijzonder fascinerend”, vertelt hij. “Het is een boeiende tegenstelling tussen enerzijds de natuurlijke processen die er plaatsvinden, maar ook de processen tussen mensen en het landschap en tussen mensen onderling bij het besturen en beheren >

van het landschap, en anderzijds de natuur die zich natuurlijk maar ten dele laat besturen. Vroeger waren de zogenoemde natuurdoelpakketten bij het besturen en beheren van met name natuurlijke landschappen heel strikt en star, men moest die op een gegeven moment wel soepeler maken, maar nog steeds zie je dat die natuurdoelpakketten in het bestuur en beheer richtinggevend zijn. Daar kunnen verkeerde impulsen vanuit gaan. Veel agrariërs hebben bijvoorbeeld geen enkele inhoudelijke betrokkenheid bij het niet bemesten van hun land aan de ene kant en het terugkrijgen van bodemvitaliteit aan de andere kant. Mensen schakelen binnen het systeem, maar zijn in feite de onderliggende waardeprocessen kwijtgeraakt. Wie langere tijd in een landschap doorbrengt en de tijd neemt en de kalmte opbrengt om dat landschap te begrijpen, ervaart hoe die onderliggende waardeprocessen haaks staan op het rigide bestuursmodel dat over dat landschap heen is gelegd.”

Hernieuwde relatie

Dit inzicht bracht Eric Brinckmann ertoe zich steeds meer te engageren op het gebied van landschapsbeheer. Daarbij is wandelen, zo ontdekte hij, het beste instrument om in die procesmatigheid van landschappen thuis te raken. Over dat wandelen en het landschap en ook over de manier waarop het landschap zich tot de mensen verhoudt en hoe de mensen zich tot het landschap verhouden, schreef hij vervolgens zijn filosofische wandelgids. “Binnen en buiten zijn meer gescheiden dan ooit”, constateert hij daarin. “Buiten is bovendien niet zomaar natuur en landschap. Buiten is de voortzetting van de moderne organisatie met andere middelen. Al wandelend kunnen we de grenzen tussen de binnen en buitensferen verkennen en de tegenstelling verzachten.” Brinckmann stelt in zijn boek de vraag of we de scheiding tussen binnen en buiten te boven kunnen komen, opdat we actuele vraagstukken omtrent het klimaat en de leefbaarheid van de wereld op een andere manier kunnen benaderen dan we tot nu toe hebben gedaan. “Kunnen we een hernieuwde relatie met het buiten aangaan, om de ons omvattende realiteit – noem het systeem aarde, of biodiversiteit – intrinsiek te betrekken bij de verhoudingen van morgen? Daarvoor is een oefening in désinvolution van belang, een opgewekt openstaan voor een veelvoudige wereld – en hem niet alleen versimpelen tot de problemen zelf, tot een eenvoudige wereld. Een makkelijke manier om daarmee te beginnen en het niet tot een moeilijk te verkrijgen zaak te laten worden, is wandelen.”

Vanzelfsprekende ruimte

Binnen en buiten zijn meer gescheiden dan ooit, constateert Brinckmann, maar hij stelt ook vast dat de situatie geografisch nogal verschillend is. Hij verblijft bijvoorbeeld nogal eens in Noorwegen, zijn twee kinderen wonen en werken daar, “en daar is het buitenleven iets heel anders dan wat ik hier in Nederland in bijvoorbeeld de reclames van Bever zie. Buiten moet je onder de modder zitten, volgens die reclames, buiten moet je beleven, moet je overwinnen, buiten moet je je handhaven, surviven enzovoort. In Noorwegen echter is buiten een soort verlengstuk van binnen, in die zin dat je je buiten net zo makkelijk moet kunnen bewegen als dat je binnen doet. Buiten moet een omhullende ruimte zijn, een vanzelfsprekende ruimte. Kinderen zitten op de kleuterschool deels buiten te werken of te knutselen of ze trekken eropuit om spullen te zoeken. Op scholen en universiteiten moeten ze meer binnen doorbrengen, ik geloof zo’n tien procent meer, en dat levert in Noorwegen heel veel discussies op. In onze ogen besteden de Noren heel veel tijd en aandacht aan buiten en toch maken zij zich druk over het feit dat ze te veel binnen zitten. Het leuke is dat je daar precies het omgekeerde hebt van de situatie in andere Europese landen. In Noorwegen is het de natuur die de steden omhult, terwijl in andere landen de steden de natuur omhullen. Daar loop je zo de stad uit het bos in. Het gaat erom dat de buitenruimte weer een onderdeel van ons dagelijks leven wordt. Vanzelf komt er dan hernieuwde aandacht voor de manier waarop we een relatie met natuurlijke processen creëren. En dat is natuurlijk heel interessant.”

Bevredigend

Sinds 2010 is Eric Brinckmann directeur van landgoed Het Lankheet, gelegen tussen Haaksbergen en Eibergen, op de grens van Overijssel en Gelderland. De geschiedenis ervan gaat terug tot 1188. In dat jaar liet graaf Hendrik van Dalen een goederenlijst opmaken van al z’n bezittingen en de bijbehorende inkomsten. Een van de vele goederen in het register betrof de ‘curtis Mallande’, een versterkte hoeve waar doorgaans een hofmeijer woonde, een toenmalige rentmeester. De curtis zou in de eeuwen erna tot het centrum van de heerlijkheid Mallum uitgroeien en een groot deel van de gronden van het huidige Lankheet maakten daar deel van uit. Op dit landgoed kan Eric Brinckmann zijn theorieën en filosofieën over landschapsbeheer ten

volle in de praktijk brengen. “Dat is het mooie van landschap”, zegt hij. “In het organisatie en adviesgebieden heb ik natuurlijk heel veel rapporten geschreven en trainingen georganiseerd over hoe het anders zou kunnen en hoe mensen beter zouden kunnen communiceren. In die wereld schrijft men heel veel rapporten, ik wil niet zeggen voor de Bühne, maar wel om strategische redenen van het management. Trainingen zijn dikwijls kortstondige uitjes. Vaak gebeurt er weinig mee, of even, maar daarna weer niet. Wanneer je je echter met het landschap gaat bezighouden, schrijf je daar geen rapporten over, maar met de plannen die je maakt, ga je meteen aan de slag. Het is heel bevredigend om niet voortdurend tegen veel bureaucratie aan te lopen, waardoor veel van wat je bedenkt, niet mogelijk is.”

Middeleeuwse technieken

Op landgoed Het Lankheet heeft Eric Brinckmann zich onder meer toegelegd op het herstel van oude watersystemen. Ook in andere projecten was hij daarbij betrokken en was het zijn aandeel om historische landschapselementen in kaart te brengen, zoals wallen, beken, sloten, bronbossen, dijkjes, grachten, vloeiveiden en waterbekkens. Ooit vormden dergelijke elementen samenhangende gehelen om bron en beekwater optimaal voor de landbouw te benutten. In oude luister hersteld zijn ze uitermate geschikt voor moderne wateropgaven, zoals waterberging en waterzuivering. Zo ook op landgoed Het Lankheet. Brinckmann: “Wanneer je nagaat hoe mensen zich tot het landschap hebben verhouden om voedsel te produceren met gebruik van natuurlijke processen, kom je bij historische watersystemen uit. Men creëerde deze om optimaal rendement uit het landschap te halen door optimaal met het landschap samen te werken. Dit was noodzakelijk, zeker in de middeleeuwen, om te overleven, want de honger lag altijd op de loer. Op landgoed Het Lankheet waren die oude systemen nog aanwezig en het was fascinerend te ontdekken hoe we ze konden inzetten om water te bergen en ook, met behulp van Wageningen Universiteit, water te zuiveren, bestaande natuur te versterken en beekbegeleidende natuur te ontwikkelen. Vernatting is cruciaal voor het herstel van bodemvitaliteit. Het is wonderwel gelukt om met die middeleeuwse technieken hedendaagse wateropgaven te realiseren en biodiversiteit te vergroten.”

Niet uitgewandeld

In zijn filosofische wandelgids komt Eric Brinckmann tot de volgende slotbeschouwing. “Ook al biedt de nabije toekomst met alle dagelijkse, wetenschappelijke en kunstzinnige eco-verwevingen van dien, meer aanknopingspunten voor het denken over de immanente beweging, om die te ervaren is nog steeds oefening nodig. Juist de combinatie van wandelen en een veranderend werkelijkheidsbesef maakt een andere bevindelijkheid mogelijk; de wereld ontvouwt zich anders. Door in het vanzelfsprekende tempo van de wereld te stappen, door te bewegen de wereld in beweging te zetten, ‘verruimt de ruimte’. Het ziet ernaar uit dat we nog lang niet zijn uitgewandeld.”

Eric Brinckmann, Filosofische wandelingen. Denken over binnen en buiten door de eeuwen heen. KNNV Uitgeverij, 2015, 319 pagina's, ISBN 978 90 5011 484 4.

Kom naar Apeldoorn, in de week van 12 tot 17 juni 2017!

Kijk voor het hele programma op www.ofest.nl.

Reserveer toegangskarten via info@ontwerpinstituut.nl.